

לגשת אלינו היום, או שתיתן לנו לחכות לך ככה הרבה זמן.

אני מרגיש שאם לא אתן לעניינים לשעשע אותי, אפרוץ מיד בבכי או שאלך מן המקום כשראש של דיון בידי. אני נורא מצטער, מר דיון, אני אומר לו בני מוס מרוחק, אבל אני באמת לא מתרגש כל יום. בעצם זאת הפעם הראשונה שלי, ככה שאני לא כל כך בקי בפרטים.

אני מתקרב ומושיט להם את התיק. חמש דקות של שאלות אנספורמטיביות, רישום חסו ואני בחוץ. מרוב שימחה אני שוכח וסולח על החצי שעה שבה נתתי כבוד מרוחק לשלושת הקדושים.

הפסקת תפוח-עץ

בשרב זה יש לי כבר תיק-גירושין עד עתה, במשך ארבעה חודשים של דיון נים בלתי פוסקים. לתיק הקודם קראו: תיק בקשה לגירושין. ההבדל בין השניים לא ברור ביותר, ההשערה שלי: בשביל כל אחד מהתיקים צריך לשלם, כמה שיותר תיקים ככה זה יותר משתלם. הגיון צרוך.

מאלם שלוש הדיינים עברתי לחדר ארבעת הפסקים. ישבו שם ארבעה חברה די סימפטיים. אחד קרא עיתון, אחד למד דף-גמרא ושניים בדקו סדקים בתיקיה.

היה לי מצב-רוח מצויין עוד מהדיינים וורקתי שאלה לכיוון המרחק הממוצע בין ארבעתם: מי מטפל בזה? וניספתי בתיק הגירושין. אף אחד לא ענה. שניים שהסתייגו בתיקיה הוציאו כל אחד תפוח-עץ והתחילו לאכול. הבנתי שאצלם עכשיו הפסקת-תפוח וניסיתי גישה ישירה יותר. פניתי לקורא העיתון, שמתי את התיק על המאמר שקרא וחיכיתי להתפוצצות. בלי להתבלבל לרגע הוא הזיז את התיק, שאמר את עיניו למטה וחקע לי כלפי מעלה: "תואיל להתמין רגע."

יסלח לי אדוני, שאלתי אותו, אבל מה הלחץ? החדר נראה לי ריק לגמרי מקליינטים, או בשביל מה להמתין? הנ"ל ראה שאני טיפוס סקרני והחליט להיפתר ממני בדחיפות. הוא פתח את התיק, הציץ וסגר. "לך לחדר 17." אמר מהר וחזר לכתורתי.

עדות משעשעת

ני ניגש ל17, ורואה שם פתק על הדלת: לא להיכנס ולא לדפוק. התיק חלתי לחשוב מה אני כן יכול לעשות בשביל לגמור את היום הזה יפה כמו שהוא התחיל וכמו שהוא נמשך. אז לא דפקתי, לא נכנסתי — רק תפחתי את הדלת ויצאתי. בפנים ישב אחד גייג'י לגמרי עם משקפי-תחתית-בקבוק, הסתכל ישר עלי ולא ראה אותי.

רק ראיתי אותו, ומצב רוחי השתפר פל-אים. התהלתי לעשות תנועות כיוון כידים והוא הבחין בי ובאשתי שעמדה מאחורי. "אתם ככה רוצים תאריך לגט?" אמר בי ביטחון. "איך ידעת?" שאלתי אותו בפליאה. אה, והשיתף לעצמי בשלב זה של הכרותו להיכנס לחדר. הוא לקח ממני את התיק, הציץ בו ממרחק של כשלושה מילימטרים וקבע: תבוא ביום ראשון בעוד שבועיים בשעה עשר בבוקר. תביא איתך שלושה עדים שמכירים אותך טוב. הכי טוב אבא או משהו כזה, והכל יהיה בסדר.

תגיד לי, כמה אנשים הזמנת לשעה עשר? שאלתי את הזקן הגייג'י. "מה זאת אומרת?" הוא ענה לי, "את כולם אני מומין לשעה עשר. כאן הם יושבים ביחד ומחכים."

או ידעתי שלא אביא אביא. אני אביא איזה חבר טוב, שיהנה גם הוא מהבלגן. מה יש? בתור תופעה חד-פעמית, אם אתה לא צריך לסבול את זה חצי-שנה רצופה, זה דווקא עסק משעשע מאד. זה היה יום לדוגמה. כמה ימים כאלה עברו עלינו בחצי השנה האחרונה? אני מפחד לזכור. בעוד שבוע עלי להתייצב עם אשתי בבית-הדין, כדי לסיים את ההליכי-כים — שהחלו לפני חצי-שנה. לפני שבוע טילפנת אלי אשתי. היא שאלה אם לא כדאי כבר להישאר נשואים, בגלל כל הצרות ברבנות. "השתגעתי," אמרתי לה. "את רוצה להרוס עבודה של חצי-שנה? הרי בכסף שהכנסתי לגירושין האלה, יכולתי להתחתן פעמיים."

אלימיו ואפאטה, עולה מדרום-אמריקה, התחתן בגיל 22 ושלש שנים של נישואין הביאוהו לבית-הדין הרבני, "מה שמשגע אותי פה זה הכסף. לכל מישרד ולכל פקיד שנכסים צריך לשלם משהו דרך חקופה. אני מחכה כבר שלוש שעות."

פיבי אוהיון, תל-אביבית בת 22, התחתנה בגיל 16. היתה בהריון מדומה 13 חודש ובעלה החליט שכל הצרה באה בגלל שהניחה לו לשכב עימה בחיותה במחזור. מסיבה זו הוא דורש את הגט. פיבי שאינה רוצה להתגרש, נהנית מאוד מן ה"לך-ושב" של הרבנים.

דוד שפיגולן היה נשוי שלוש שנים. לפני שנה וחצי הגיש בקשה לגירושין. הזמן הוא ממתין. "הרבנים מנסים כל הזמן לפייס בינינו. אומרים לנו שאנחנו צעירי, רים, שננסה שוב ועוד שטויות כאלה. בינתיים אני מבזבז פה ימים שלמים."

אבנר חברה מנסה להתגרש מזה חצי שנה. הוא ואשתו הגיעו לתמימות דעים מלאה ביניהם. עתה עליהם להגיע להבנה גם עם הרבנים. "מה הם רוצים הרבנים האלה. איך שני אנשים יכולים להמשיך ולחיות ביחד אם החליטו לחיפוף. אנחנו לא זקוקים לעזרת הרבנים."

בתי-חולים

פה אסור

למות!

מה לעשות עם אבי המשפחה, שנתגלה גידול-סרטני במעי — ובית-החולים אינו רוצה לטפל בו? זו היתה הבעייה שניצבה בפני משפחת צדוק.

אברהם צדוק (58) הובא לבית-החולים דונולו ב' ביפו ביום ראשון בערב. רופא מן ה"מג'ורד'אדום, אשר ציווה על בני המשי-פחה להעביר את החולה לבית-החולים, כתב בהפניה לבית-החולים: "מצבו אנוש. סובל מכאבים עזים והתנפחות. זקוק לטי-פול דחוף."

אך במקום להעניק לחולה האנוש טיפול דחוף, הוגיחו אנשי בית-החולים את אברהם צדוק בתדר-המיון ללא טיפול ואוכל ואף אמרו למשפחתו כי עליהם להוציאו ולהחזירו לביתו במהירות האפשרית, כי אין כל כוונה לטפל בו.

אברהם צדוק עבר 21 שנה בלישכת-המס וכל אותו זמן שילם את המיסים הקבועים כחברה-הסתדרות וקופת-החולים. כריאותו היתה תמיד תקינה והוא לא נזקק לשירות רפואי, כאב למשפחה בת שש נפשות. נשא בעול הפרנסה והיה מסור ודואג לילדיו ולאשתו. לפני שנתיים השיא את בנו הבכור אבנר (23) ולפני שנה השיא את בתו השנייה אורה (22). בבית נותרו אשתו רחל (54), בתו דליה (18) ובנו משה (21).

גידול חשוד. חיי המשפחה, יוצאת עיר ראק, התנהלו על מי-מנוחות עד סוף הקיץ של 1971. אז החלו כאביו של אבי המשי-פחה, אברהם הלך לקופת-חולים, שם נערך כה בדיקה שבעקבותיה נשלח לבדיקה רצינית בבית-החולים דונולו ב'. הבדיקה בבית-החולים גילתה כי האיש סובל מהצ-טברות נוזלים במעי וזקוק לניתוח. התור לניתוח נקבע ל-23 בנובמבר 1971.

אך כבר בתחילת חודש נובמבר החמירו כאביו של החולה והוא הובהל לבית-החור-לים. הניתוח הבלתי נמנע בוצע על-ידי ד"ר ג'ורג' דונג' וד"ר פבוש גינולר. בשעת הניתוח נתגלה גידול חשוד והימצאים נשלחו לבדיקה בירושלים.

אברהם צדוק נשאר חדשיים בבית-החור-לים. במהלך הטיפול נפתחה בטנו ונתפרה שלוש פעמים. מירושלים הגיעו בינתיים תוצאות הבדיקה ולמשפחת צדוק גילו את הסוד הנורא: הגידול הוכר כסרטן-המעי. גידול ממאיר, יש בו סכנה לחיי האיש. הכאבים העזים תקפו והירפו מצדוק חלי-פות. בתחילת חודש פברואר באחת מרגי-עות הכאבים, ביקש מהרופא המטפל, ד"ר גינולר, לאפשר לו לצאת למספר ימי-חופש ולהיות במחיצת משפחתו. הרופא הסכים לבקשה והתם על מכתב-שיחרור ל-15 יום בלבד.

טיפול מהיר. ביום שישי, ה-11 בפברואר, הוסע צדוק לביתו. יומיים הרגיש בטוב וביום השלישי נתקף פתע בכאבים עזים ונפחות מוזרה בגפיו. בני-משפחתו נבהלו והזעיקו את מג'ורד'אדום, הרופא שבדק את הסובל, הזעיק אמבולנס והורה, שמכתב התפנייה על טיפול מהיר ומיידי, החולה הובא לבית-החולים.

למחרת, כשהגיעו בני המשפחה לביקור, ציפתה להם הפתעה. במקום למצוא את אבי המשפחה במחלקה בה שכב וממנה יצא לחופשה, מצאוהו בתדר-המיון, ללא השגחה וללא טיפול רפואי. כששאלו את הד"ר פבוש גינולר לפרש הדבר, הסביר להם הרופא: "אין לנו מה לעשות איתו כאן. מצבו אינו ניתן לשינוי ואין טעם שיתפוס מיטה של חולה אחר, אתם צרי-כים לקחת אותו חזרה הביתה כי אנחנו לא נטפל בו."

כשבני המשפחה התאוננו והזכירו כי החולה הוצא רק לחופשה ובבית אינו יכול לזכות בכל טיפול רפואי, משך ד"ר גינולר בכתפיו והשיב:

"כשהוצאתי אותו לחופש לא התכוונתי להחזיר אותו למחלקה. כתבתי מה ש-כתבתי כי צריך לכתוב משהו. אין לי מה לעשות איתו כאן. מחלתו קטלנית ואין אפשרות להועיל לו."

סיפרה לדיה, הבת הצעירה: "כשהרופא אומר דבר כזה הוא למעשה אומר שאבא הולך למות. איהו יחס זה? הרי הם אפילו לא מטפלים בו. שמו אותו בתדר-המיון והשאירו אותו שם כמו פגר. אנחנו לא

יודעים מה לעשות איתו בבית וכאן, בבית החולים — לא עושים למענו כלום. אני פשוט לא יכולה להבין את זה."

הוסיף ששון סיגמן, בעלה של אורה הבת הבכירה של צדוק הגועז: "בשביל מה נוצר בית-חולים אם לא בשביל חולים? הרי כאילו אומרים לנו שהוא גוסס והם רוצים שיגוסס בבית שלו ולא כאן."

הפירסום הגדול. כשהיחס לאברהם צדוק לא השתנה והרופאים עמדו בדריש-תם להחזירו לביתו, פנו בני משפחת צדוק אל כל גורם אפשרי בבקשת עזרה. מנהל-העבודה של אברהם צדוק, הובר מלישכת-המס, הוועק לעזרה. הרופא המחוזי של קופת-החולים, ד"ר מוריס קונפינו, נתבקש להתערב. בן-יאיר, מנהל המחוזי ביפו, נקרא אף הוא לעזור. אך דבר לא עזר: תגובת בית-החולים, כפי שהושמעה מפי ד"ר גינולר, ד"ר דונג' ומנהל בית-החולים ד"ר אריה מן נותרה בעינה: האיש חייב לעזוב את בית-החולים. לאן? אין זה מעניינם.

בדונולו ב' קיימת חומה של שתיקה בנושא. אמרו הרופאים התורנים, ד"ר ג'ורג' דונג' וד"ר יהודה ולרואי: "לפי הוראה של מישרד הבריאות אין אני רש"אים לתת פרטים על חולה."

הרופאים מיהרו לדווח למומנים עליהם על ביקורה של כתבת העולם הזה. למחרת בבוקר, צילצל הטלפון במערכת. בצידו השני של הקו, היה בית-החולים דונולו ב'.

החולה אברהם צדוק, היתה ההודעה, "הועבר הבוקר לבית-רובקה, מוסד זקנים וחולים חשוכי-מרפא."

עסקים איך לא להצליח ולהתאמץ מאוד

ליחיאל ויץ הנגר נמאס לחיות ממשכורת חודשית קבועה שאין בצידה שום הגנות חיים. למרות היותו מומחה במקצועו, לא הצליח מעולם להסתדר במקום עבודה אחד לזמן רב. בכלל היה יחיאל חלש בעסקים קבועים. ב-44 שנותיו החליף וניסח 3 נשים חוקיות. כל חוקית לא החזיקה מעמד יותר משנים ספורות. אשתו השלישית לקחה ממנו את הרכוש היחיד אותו צבר כנדודיו ממקצוע למקצוע ומאשה לאשה. הבת דרוריה בת השנתיים וחצי.

שנה לאחר מכן נפטרה הגרושה מסרטן ולפי צו-הירושה זכתה דרורה הפטושה כי דירה שהיתה שייכת לנפטרת. ויץ מונה לאמטורופוס הטבעי של הילדה. רכושו היחיד של הגר חזר אליו, ועימו בא תאבון לצבירת הון נוסף.

באותו זמן, פוטר שוב מעבודתו, ודירה נאה היתה עוררת רבות לשיקים חורבנו הפיננסי. מה עוד שלפתע לא רק שהיה מחוסר עבודה אלא גם מטופל בי-לדה ללא אם.

פתרונו של ויץ למצב הלחץ היה מבריק. ראשית חקמה נשא לאשה עולה חדשה, שהיתה בעלת דירה משלה. בשלב שני הוציא למכירה את דירת בת דרורה, בפרסמו מודעה על כך בעיתון.

דורין גלב, אשה בודדה בשנות החמישים המאוחרות, שעלתה ארצה לפני כחמש עשרה שנה מהונגריה, נתקלה במודעה הצנועה, תשעה-עשר אלף לירות, מחיר הדירה. היה אמנם מעל לכוחותיה, אך היא החליטה לגייס הלוואות ולזכות בדירה בכל מחיר. ראשית דבר שילמה לויץ מיקומה כדי שהדירה לא תימכר חס וחלילה לאחר. היא שילשה לכיסו של הגר המובטל כורתה כפקידה. זאת לפני שחתמה על שטר מכר כלשהו.

בשמחתה הרבה כי סוף-סוף נמצאה לה דירה, סיפרה דורין למכירה את החדשה. אחד מהם עץ לה לגשת לטאבו ולבדוק אם הדירה רשומה כחוק על שם מר ויץ. כשר בדקה דורין בטאבו חשכו עיניה. הדירה שקנתה היתה רשומה על שם דרורה ויץ, קטניה, בת לניפטרת איטה ויץ לבית יוספסברג.

מצטער, אין כסף. פקידה הטאבו הסבירו לדורין גלב כי אין היא יכולה לקנות את הדירה מיחיאל ויץ, שכן היא פשוט אינה שייכת לו. המומה לחלוטין פנתה האשה המבוגרת לויץ וד"ר שה את כספה. כאן ציפתה לה הפתעה. ויץ לא יכול להחזיר את הכסף מן הסיבה הפשוטה — הוא כבר נגמר לו. כך על כל (המשך בעמוד 36)